

Správa

**Študentský prieskum
(2007)**

(c) ARRA, Bratislava 2007

Akademická ratingová a rankingová agentúra (ARRA) je nezávislá inštitúcia, ktorej cieľom je poskytovať verejnosti informácie o kvalite vzdelávania, výskumu a vývoja na slovenských vysokoškolských a vedeckých inštitúciách. ARRA každoročne v decembri zverejňuje správu o hodnotení vysokých škôl, v roku 2007 pripraví už jej tretie pokračovanie.

Za dôležitý zdroj informácií o vysokej škole považuje ARRA študentov, ktorí s ňou majú priamu skúsenosť. Na konci roku 2006 preto ARRA spolu s prieskumnou agentúrou GfK Slovakia uskutočnila prieskum spokojnosti študentov s vysokými školami.

Cieľom ARRA je v spolupráci s GfK Slovakia postupne pripraviť prieskum, do ktorého sa zapojí reprezentatívna časť študentov všetkých fakúlt slovenských vysokých škôl tak, aby výsledky objektívne odzrkadľovali skutočnosť aj na úrovni fakúlt. Takýto prieskum sa potom stane jednou z hlavných súčastí hodnotenia vysokých škôl. ARRA preto vyzýva všetkých študentov, aby sa v záujme zvyšovania kvality vysokoškolského vzdelávania, a v záujme všetkých mladých ľudí, ktorí sa iba chystajú študovať, v budúcnosti do prieskumu zapojili v ešte väčšom počte ako doteraz.

Za podporu projektu ARRA ďakuje:

konto **orange**

vúb nadácia

ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PRIESKUME

Téma:	Spokojnosť študentov vysokých škôl
Termín dopytovania:	7. novembra – 31. decembra 2006
Miesto dopytovania:	Slovenská republika
Typ prieskumu:	kvantitatívny
Metóda:	internetové dopytovanie CAWI
Veľkosť vzorky:	2 015
Dotazník:	GfK Slovakia, ARRA
Vedúci projektu:	Mgr. Rastislav Kočan

Všetky výskumné projekty sa realizujú v súlade s kódexom ESOMAR

GfK Slovakia

Úvod

Akademická rankingová a ratingová agentúra (ARRA) uskutočnila v spolupráci so spoločnosťou GfK Slovakia reprezentatívny prieskum spokojnosti študentov vysokých škôl. Ambíciou projektu bolo zistiť spokojnosť študentov každej jednotlivkej fakulty so štúdiom na svojej škole.

Na Slovensku dennou a externou formou študuje takmer 200 tis. študentov. Aby prieskum mohol splniť svoj cieľ a mohlo sa vyjadriť čo najviac študentov, každej fakulte bola ponúknutá bezplatná participácia na projekte. Pesimistický odhad realizátorov sa však, žiaľ, naplnil, o prieskum z rôznych dôvodov neprejavili záujem viac ako dve tretiny fakúlt.

Vzhľadom na túto skutočnosť sa plánovaná koncepcia prieskumu zmenila. V prieskume bol oslovený menší počet vybraných respondentov, ktorí pokrývali celé spektrum študentov slovenských vysokých škôl.

Samotný zber údajov sa uskutočnil prostredníctvom internetu. Vybraní študenti z celého Slovenska dostali e-mail, v ktorom boli vyzvaní vyplniť internetový dotazník. Otázky prieskumu sa týkali spokojnosti s jednotlivými aspektmi štúdia, ubytovaním ale aj voľno časovými zložkami študentského života. Do prieskumu sa nakoniec zapojilo takmer 3 tis. študentov druhého a vyšších ročníkov zo všetkých vysokých škôl na Slovensku. Do celkového vyhodnotenia bolo vybraných 2 015 platne vyplnených dotazníkov od študentov denného štúdia verejných vysokých škôl. Zber údajov prebiehal v dňoch 9. november – 31. december 2006.

Dôvody výberu školy

Keď si študenti vyberali súčasnú školu, brali do úvahy množstvo rôznych kritérií. Respondenti v dotazníku hodnotili celkovo 19 najrozličnejších dôvodov výberu vysokej školy. Na základe odpovedí na tieto otázky by sme študentov mohli rozdeliť do štyroch kategórií:

- Dobrá škola (28% študentov)
- Ľahšia cesta (23% študentov)
- Čo najlacnejšie (24% študentov)
- Študentský život (25% študentov)

Nasleduje stručný popis zistených kategórii študentov:

1. Dobrá škola

V tomto segmente sa nachádza 28,2 % študentov.

Hlavným dôvodom pri výbere školy bola jej kvalita. Do úvahy boli brané hlavne prestíž školy, kvalitní učitelia, možnosť uplatniť sa po vyštudovaní v praxi. V tejto kategórii sú nad proporčne zastúpené ženy. Študenti majú vyšší príjem ako je celkový priemer a zároveň majú tendenciu byť spokojnejší a lojálnejší k svojej škole. Títo študenti častejšie študujú na bratislavských školách.

2. Ľahšia cesta

Tento segment zahŕňa približne 23,4% študentov.

Títo študenti sa rozhodli pre ľahšiu cestu ako vyštudovať. Často študujú na škole, ktorá ich ako jediná prijala, prípadne sa na školu dostali bez prijímacích skúšok (a inde ani neskúšali). Títo študenti sú však teraz najmenej spokojní so štúdiom a najmenej lojálni k svojej škole. Skôr si mali tendenciu vyberať menšie univerzity v regiónoch.

3. Čo najlacnejšie

Tento segment popisuje 23,7% študentov.

Študenti v tejto kategórii si vysokú školu vyberali podľa vzdialenosti k miestu bydliska. Cieľom bolo zminimalizovať náklady na štúdiom. Ostatné dôvody neboli rozhodujúce.

Ide o študentov s relatívne najmenším osobným príjmom. Títo študenti sú teraz mierne menej spokojní aj menej lojálni ako je celoslovenský priemer.

4. Študentský život

Tento segment zahŕňa 24,7% študentov.

Viac ako výber školy bol pre týchto študentov dôležitejší výber mesta, kde má škola sídlo. Primárnymi dôvodmi boli priatelia študujúci v tomto meste, možnosť práce popri škole a pod. Na kvalite štúdia im záležalo až v druhom rade. Títo študenti sú priemerne spokojní aj lojálni k svojej škole. Študujú približne rovnomerne vo všetkých univerzitných mestách na Slovensku.

Z výsledkov vyplýva, že kvalita školy a neskoršie uplatnenie v praxi neboli tým najdôležitejším pre každého študenta. Hoci kvalita školy je často zvažovaná, nie je však pre všetkých rozhodujúcim kritériom. Kľúčová je len pre cca 30% vysokoškolákov. Dôležitými dôvodmi boli napríklad aj blízkosť školy, priatelia študujúci v rovnakom meste, ale aj prijatie bez prijímacích skúšok.

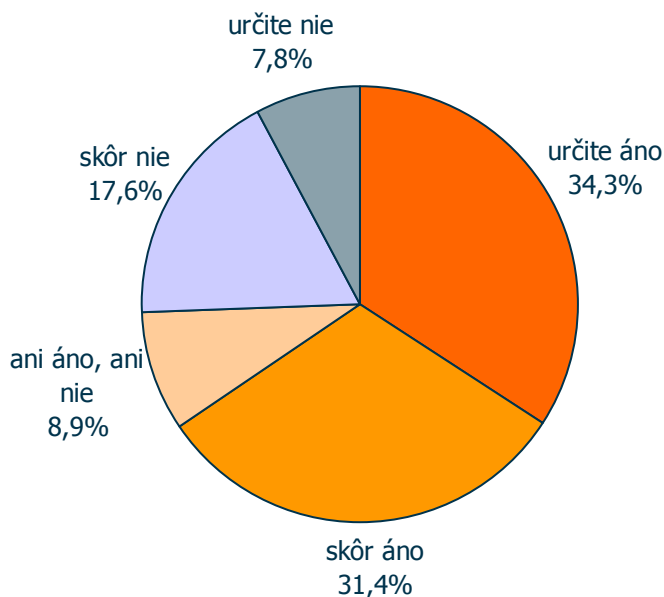
Dopyt po kvalite vysokej školy tak nie je zo strany študentov veľmi zreteľný a jednoznačný. Vysoké školy tak nie sú pod tlakom svojich študentov, aby sa usilovali ponúkať vždy tú najvyššiu kvalitu vzdelávania.

Lojalita k svojej škole

Lojalita sa v marketingových prieskumoch sleduje najčastejšie sériou piatich otázok. Pre dopytovanie študentov vysokých škôl boli použité dve otázky s najväčšou vypovedacou schopnosťou. Týkajú sa odporúčania školy svojim priateľom a známym a fiktívneho opätovného výberu svojej školy. Tieto otázky dokážu jasne poukázať na zvýšenú alebo zníženú lojalitu študentov ku svojej škole.

Opätovný výber

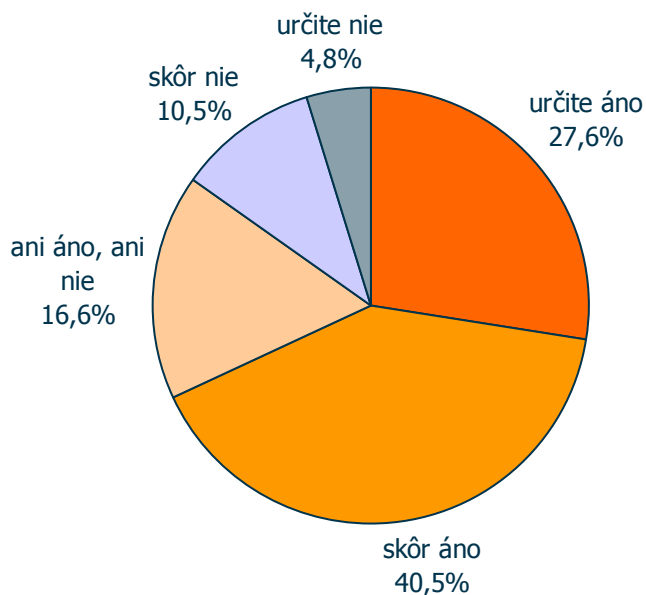
Vyššie štvrtina študentov, keby sa mohli rozhodnúť znova, by si svoju súčasnú fakultu už druhýkrát nevybrala. Úplne istých opätovným výberom svojej fakulty si je len tretina súčasných vysokoškolákov. Pesimistickejšie názory majú viac študenti vyšších ročníkov. U študentov štvrtých ročníkov sa podiel študentov, ktorý by sa už po druhýkrát nerozhodli pre súčasnú fakultu, vyšplhal dokonca na takmer tretinu.

Graf 1: Ak by ste sa znova mohli rozhodnúť či začať študovať na vašej súčasnej fakulte alebo na inej fakulte, vybrali by ste si opäť vašu súčasnú fakultu?

Odporúčanie známym

Svoju školu by priateľom a známym určite odporučila len o niečo viac ako štvrtina študentov. Ďalších 40% by ju odporúčalo s istým váhaním. Rozhodnutie svoju školu neodporúčať by urobilo približne 15% vysokoškolákov, ďalších 17% je nerozhodnutých.

Graf 2: Odporučili by ste, svojim priateľom alebo známym maturantom začať študovať na vašej fakulte ?

Odpovede študentov na obidve otázky jasne poukazujú zníženú lojalitu k svojej škole. Veľmi lojálnych je približne tretina vysokoškolákov, rovnako tretina je pomerne málo lojálna.

Bez zámeru priamo zrovnávať univerzity s komerčnými spoločnosťami je pre ilustráciu zaujímavé uviesť, že obvyklý podiel klientov komerčných spoločností poskytujúcich služby, ktorí by si znovu vybrali tú istú spoločnosť (určite + skôr) býva približne 80%. Najmenej polovica z nich by si pritom spoločnosť vybrala určite. U veľmi dobre fungujúcich spoločností dokonca ešte o niečo viac. Podiel tých, ktorí by si spoločnosť určite alebo skôr druhýkrát nevybrali, sa pohybuje na úrovni približne 5% -10%.

Podobné čísla možno vidieť aj v prípade odporúčania spoločnosti priateľom známym. Klienti komerčných spoločností na túto otázku obvykle odpovedajú v pomere 80% (určite alebo skôr by odporučili) 15% (indiferentná odpoveď) a 5% (určite alebo skôr by neodporučili).

Výsledky naznačujú, že v prípade možnosti, by nie malý počet študentov súčasnú školu opustil a hľadal by takú, ktorá by mu vyhovovala viac. Pre nízku ponuku a vysoký dopyt po štúdiu však takýchto možností zatiaľ na Slovensku veľa nie je.

Spokojnosť so školou

Otázka spokojnosti vysokoškolských študentov so svojou fakultou bola centrálnou témou tohto prieskumu, preto jej bol venovaný najdlhší priestor. Respondenti sa postupne venovali siedmym rozličným oblastiam študentského života:

- Vyučovací proces
- Učitelia
- Organizácia vyučovania
- Počítače a internet
- Knižnica
- Učebne
- Internát pridelený fakultou

V každej z týchto oblastí študenti ešte hodnotili niekoľko faktorov, ktoré súvisia s danou oblasťou. Tieto faktory podrobnejšie pokrývajú sledované oblasti. Dotazník obsahoval celkovo 48 konkrétnych faktorov, s ktorými študenti vyjadrovali svoju spokojnosť resp. nespokojnosť.

Dotazník bol koncipovaný nasledujúcim spôsobom. Respondent najprv odpovedal do akej miery je spokojný s jednotlivými faktormi týkajúcich sa jednej oblasti. Po týchto otázkach bol vyzvaný na stanovenie celkovej spokojnosti s konkrétnou oblasťou.

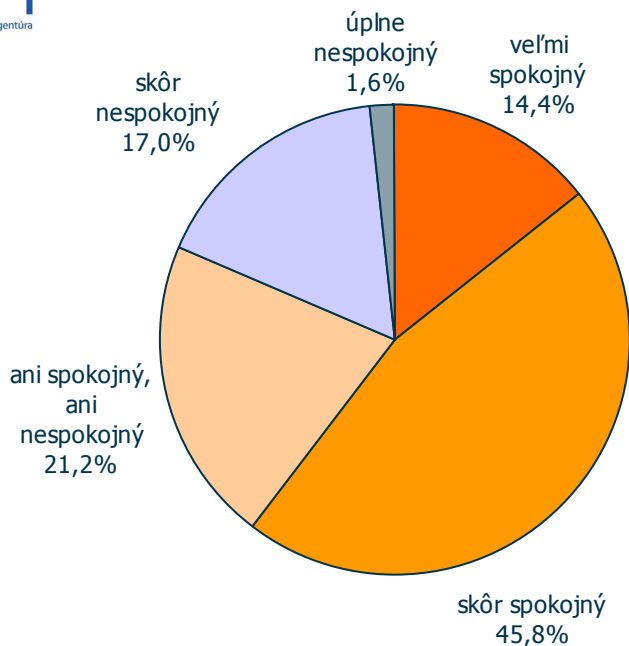
Po takomto hodnotení všetkých oblastí nakoniec hodnotil celkovú spokojnosť so svojou školou, na ktorej študuje.

Celková spokojnosť

Prieskum ukázal, že veľmi spokojných so štúdiom na svojej fakulte je približne sedmina vysokoškolských študentov. Svoju miernu spokojnosť deklarovala ďalšia približne polovica vysokoškolákov. Päťina študentov svoj názor na štúdiom vyjadrila slovami—ani spokojný ani nespokojný. Čiastočne alebo úplne nespokojných je takmer päťina mladých ľudí študujúcich na vysokých školách.

Zaujímavé je, že spokojnosť študentov klesá postupne s dobou, ako dlho sú na škole. Viac spokojní sú študenti nižších ročníkov. Tí, čo študujú na škole už dlhšie sú spokojní výraznejšie menej. Až v poslednom ročníku prichádza k opätovnému zlepšeniu vnímania svojho štúdia.

V spokojnosti sú veľké rozdiely medzi študentmi jednotlivých fakúlt (dokonca tej istej univerzity).

Graf 3: Ak by ste mali celkovo zhodnotiť všetky Vaše doterajšie skúsenosti so štúdiom na vašej fakulte, berúc do úvahy všetky faktory, ako ste celkovo spokojný s vašou fakultou?

Možno teda zhrnúť, že so štúdiom na svojej fakulte je spokojných približne 60% vysokoškolákov. Túto spokojnosť je možné považovať za zníženú. Bez zámeru priamo zrovnávať univerzity s komerčnými spoločnosťami je pre ilustráciu zaujímavé uviesť, že v prieskumnej praxi sa autor tohto článku ešte nestretol s komerčnou spoločnosťou, ktorej spokojnosť klientov by dosahovala takéto nízke hodnoty.

Opäť pre ilustráciu možno uviesť, že v komerčných spoločnostiach poskytujúcich služby, podiel veľmi a skôr spokojných klientov obvykle presahuje 80%, v najlepších spoločnostiach dosahuje dokonca úroveň 90%. Veľmi spokojných klientov býva pritom 30–40%. Skôr alebo úplne nespokojní klienti predstavujú zvyčajne podiel menší ako 5%.

Z komerčných spoločností nespokojní klienti odchádzajú, študenti zatiaľ veľa alternatív nemajú.

Spokojnosť s jednotlivými oblasťami

Študenti hodnotili svoju spokojnosť s mnohými aspektmi týkajúcich sa štúdia na škole. Najlepšie spomedzi všetkých oblastí hodnotili kvalitu svojich učiteľov, s ktorými bolo spokojných takmer dve tretiny študentov a nespokojných o niečo viac ako desatina. Na

učiteľoch najviac oceňujú odbornú pripravenosť a pravidelnosť a presnosť príchodov na výučbu. Menej uspokojivé bolo ich hodnotenie pedagogických schopností.

So samotným vyučovaním bolo spokojných už menej študentov, spokojnosť mierne presiahla polovicu. Najviac pociťovanými negatívami je nedostatočná prístupnosť študijných materiálov v papierovej a ešte viac v elektronickej forme. Študenti nie sú spokojní ani s prepojenosťou výučby pre potreby praxe. Naopak, študenti sa pochvalne vyjadrovali najmä o umožnení iniciatívy študentov vo vyučovacom procese.

Oveľa nižšia spokojnosť však už panuje s prácou študijných oddelení, keď samotnú organizáciu štúdia hodnotila kladne menej ako polovica študentov a až štvrtina z nich mala negatívny názor. Študenti sú najmenej spokojní s dostupnosťou a ústretovosťou pracovníkov študijných oddelení, ale aj s neexistenciou alebo malým vplyvom študentských ankiet – pravidelných hodnotení štúdia a pedagógov študentmi.

Dostupnosť informácií, čo je jedným z pilierom vyučovania na vysokej škole, stále, podľa vyjadrení študentov, nedosiahla považovanú úroveň. S prístupom na internet nie je spokojná až tretina študentov a s fungovaním knižnice na škole vyjadrila nespokojnosť viac ako pätina.

Oblasť	Index	Top Box	Low Box
Vyučovací proces	59,1	54,7%	25,0%
Učítelia	65,8	63,8%	13,1%
Organizácia vyučovania	56,7	46,9%	25,5%
Počítače a internet	57,4	52,2%	31,1%
Knižnica	58,9	49,4%	21,3%
Učebne	61,5	54,0%	17,8%
Internát pridelený fakultou	65,2	61,3%	17,5%

Tabuľka 1: Spokojnosť s jednotlivými oblasťami štúdia

Index:

Aritmetický priemer hodnotenia spokojnosti na stupnici 1 -5 prepočítaný na škálu 0-100 bodov, pričom 100 predstavuje maximálnu hodnotu a 0 minimálnu hodnotu.

Top

Box:

Podiel respondentov v percentách, ktorí odpovedali na otázku o spokojnosti odpoveďami 1 alebo 2 (veľmi spokojný alebo skôr spokojný).

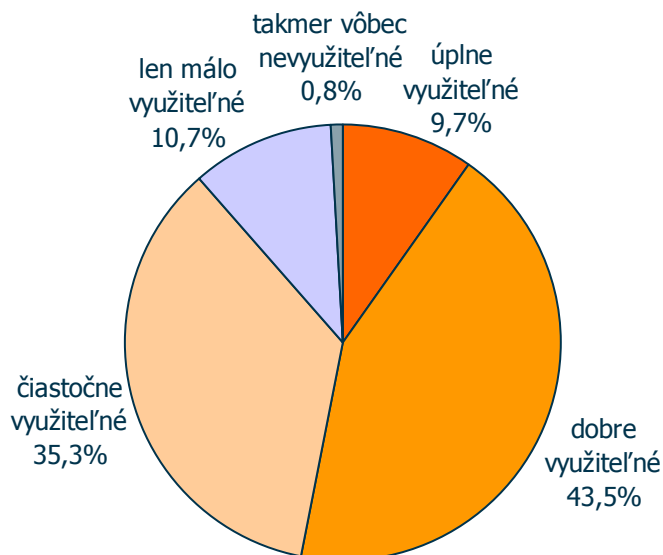
Low Box:

Podiel respondentov v percentách, ktorí odpovedali na otázku o spokojnosti odpoveďami 4 alebo 5 (skôr nespokojný alebo veľmi nespokojný).

Praktické využitie vedomostí

Študenti boli kritickí aj v názoroch na praktické využitie vedomostí získaných na škole v reálnej praxi. Za úplne alebo dobre využiteľné ich považuje len niečo vyše polovice študentov. Zvyšná časť študentov viac alebo menej pochybuje o využiteľnosti školských vedomostí v reálnom živote. Viac ako desatina považuje vedomosti získané na vysokej škole len za málo alebo vôbec nevyužiteľné v bežnej praxi.

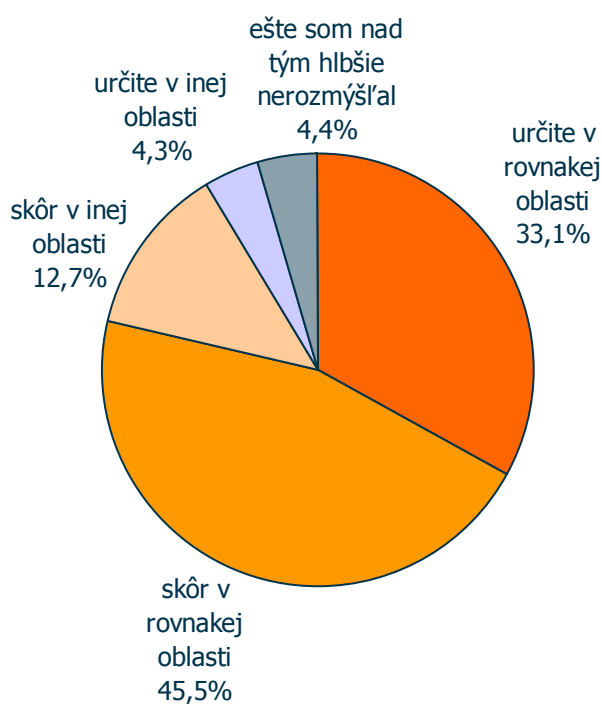
Je nutné poznamenať, že v tomto prípade ide z väčšej miery o emocionálne vnímanie tejto oblasti, pretože študenti majú len obmedzenú racionálnu skúsenosť z reálnej praxe. Napriek tomu možno konštatovať, že študenti sú do značnej miery skeptickí, pokiaľ ide o využiteľnosť získaných vedomostí v reálnej praxi.

Graf 4: Do akej miery, podľa vášho názoru, sú vedomosti a znalosti, ktoré sa učia na vašej fakulte, využiteľné v reálnej praxi?

Pôsobenie po skončení štúdia

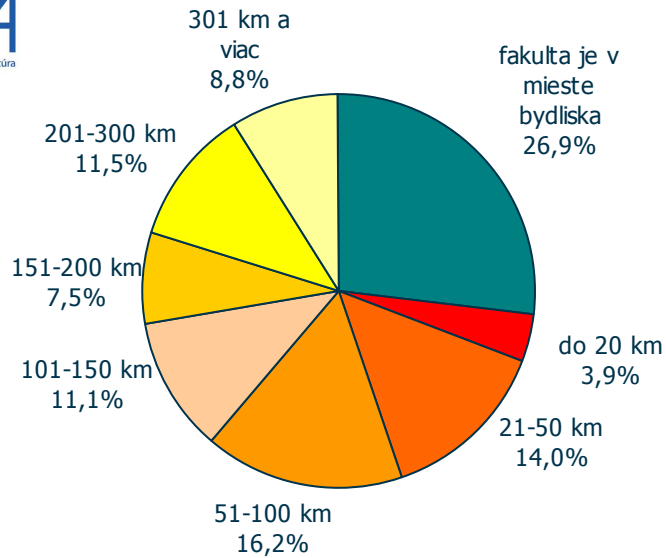
Viac ako 80 % študentov chce po skončení vysokej školy pôsobiť v rovnakej alebo podobnej oblasti, ako momentálne študujú. Pracovať v inej oblasti plánuje približne šestina vysokoškolákov (17%). Tento výsledok možno označiť za pozitívny. Pre autorov tejto štúdie je výsledok príjemným prekvapením.

Graf 5: Plánujete po ukončení štúdia pôsobiť v rovnakej oblasti akú ste vyštudovali alebo si skôr vyberiete inú oblasť?

Ubytovanie počas školského roka

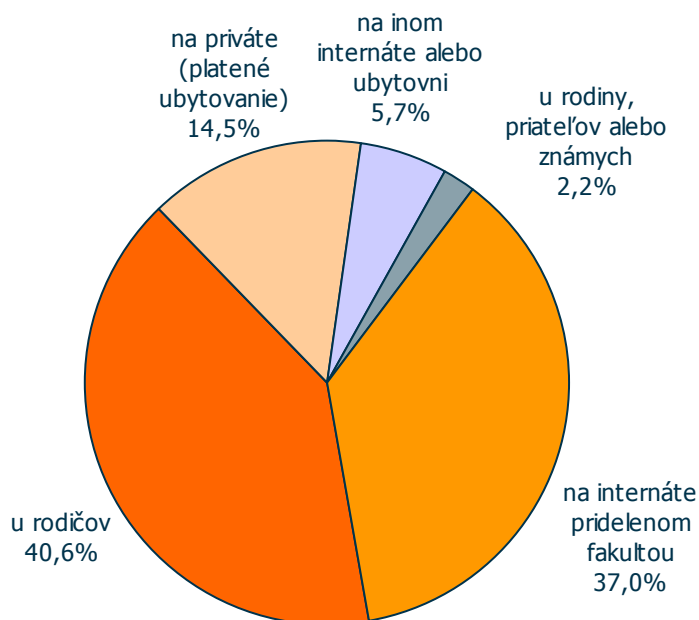
Viac ako štvrtina všetkých študentov do školy nedochádza, pretože navštevovaná škola má sídlo v mieste ich bydliska. V rozsahu 50 km od fakulty býva ďalších takmer 20% študentov. Naproti tomu takmer pätina študentov študuje v meste vzdialenom viac ako 200 km od domova a z toho takmer polovica viac ako 300 km od svojho bydliska.

Graf 6: Vzdialenosť vysokej školy od miesta bydliska

Najväčšia časť študentov, až 40%, býva počas školského roka doma u svojich rodičov. Mimo domova tak študuje približne šesť z desiatich študentov.

O niečo viac ako tretina študentov je ubytovaná na vysokoškolskom internáte, ktorý im pridelia fakulta. Sedmina vysokoškolákov býva počas školského roka na priváte.

Graf 7: Kde bývate počas školského roka?

Študentské ankety – hodnotenie vyučovacieho procesu

Študenti sú pomerne skeptickí voči študentským anketám, ktoré sa konajú (resp. mali by sa konať) s cieľom podať spätnú väzbu vedeniu fakulty o svojom vnímaní vyučovacieho procesu. Ich účasť na podobných anketách nie je veľmi pravidelná, navyše veľmi často pochybujú, či podobné ankety môžu mať reálny vplyv na chod vyučovania na fakulte.

Len 13% študentov uviedlo, že sa takáto anketa uskutočňuje na ich fakulte každý semester, anketu organizovanú raz za školský rok uviedlo 25% vysokoškolákov. V ostatných prípadoch sa buď ankety neuskutočňujú vôbec alebo len nepravidelne.

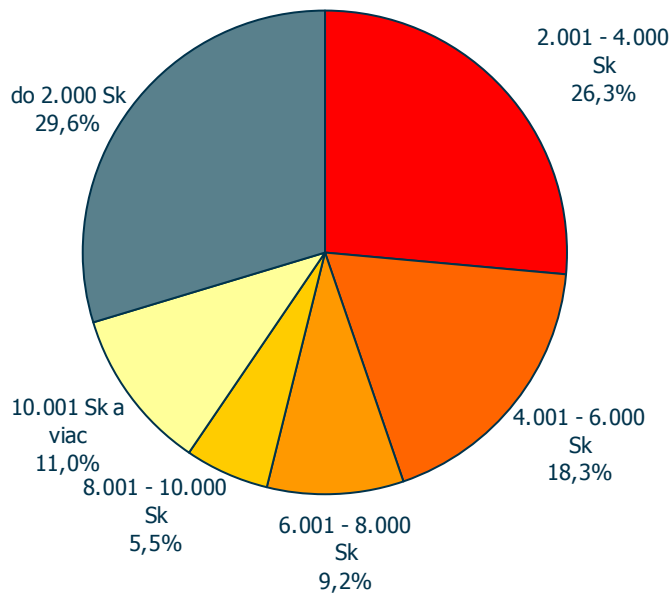
Z tých fakúlt, kde sa ankety uskutočňujú aspoň raz do roka, polovica študentov (49%) sa na vyplňaní dotazníka zúčastňuje pravidelne a ďalšia viac ako tretina (39%) nepravidelne.

Neprijemným zistením je však fakt, že len tretina študentov, ktorí sa zúčastňujú ankiet verí, že výsledky ankiet majú aspoň čiastočný vplyv na skvalitnenie vyučovacieho procesu.

Práca popri štúdiu

Štúdium však nie je jedinou oblasťou, ktorej vysokoškoláci venujú svoj čas. Stále viac študentov pravidelnejšie alebo menej pravidle popri štúdiu pracuje. Nejakú formu platenej pracovnej činnosti nevykonáva len o niečo viac ako desatina študentov. Stálejšie pracovné miesto má dokonca viac ako štvrtina vysokoškolákov. Ostatní pracujú menej pravidelne alebo počas prázdnin. Do zahraničia odchádza za zárobkom počas školských prázdnin takmer 30% študentov.

S prácou súvisí aj mesačný rozpočet vysokoškolákov. Priemerne má študent mesačne k dispozícii 4,5 - 5 tis. Sk (v čistom). Desatina z nich však hospodári so sumou vyššou ako 10 tis. Sk mesačne, väčšina – až 60% vysokoškolákov má však čistý príjem do 4 tis. Sk.

Graf 8: Čistý mesačný príjem vysokoškolákov

Hlavné výsledky prieskumu

- Spokojnosť študentov je pomerne nízka, len 60% študentov deklarovalo spokojnosť so svojou školou
- Lojalita študentov k svojej škole je takisto znížená:
 - Tretina študentov by si svoju školu opätovne už nevybrala
 - Viac ako 30% vysokoškolákov by svoju školou neodporúčala svojim známym
- Najlepšie hodnoteným parametrom boli „učitelia“, najhorším „vyučovací proces“ a „dostupnosť počítačov a internetu“
- Problematickou sa ukazuje oblasť využiteľnosti získaných vedomostí v praxi, len polovica študentov sa nazdáva, že vedomosti budú dobre využiteľné v praxi
- Študenti si svoju školu vyberajú podľa rôznych kritérií, kvalita školy je často zvažovaná ale nie je vždy rozhodujúcim kritériom, kľúčová je len pre cca 30% študentov
- Mnoho študentov hľadá najlacnejšie alebo najjednoduchšie riešenie. U mnohých bol študentský život dôležitejším výberovým faktorom ako kvalita školy
- Približne 55% študentov študuje viac ako 50 km od svojho domova, pričom 20% vysokoškolákov dochádza viac ako 200 km

- Až 60% býva počas školského roka mimo svojho domova, z nich dve tretiny na internáte a zvyšok na priváte resp. u rodiny alebo známych
- Nejakým spôsobom popri štúdiu pracuje približne 85% študentov
- Priemerný študent má mesačne k dispozícii o niečo menej ako 5 tis. Sk
- Študenti sú k študentským hodnoteniam pedagógov skôr skeptickí, aj keď sa ich zúčastnia (nie všetci pravidelne), nie sú presvedčení u ich zmysluplnosti